

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Na úporný kašel si lékařce **ztěžoval** už několik měsíců.
 B) Všechny obchody tento týden zlevnily mléčné výrobky.
 C) Nový trenér dokázal fotbalisty při tréninku úplně ztrhat.
 D) Během festivalu měli diváci možnost zhlédnout šest filmů.

Zdůvodnění

Sloveso *stěžovat si* má význam *projevovat slovy nespokojenost, podávat stížnost* a píše se s předponou *s-*, jde o ustálený případ.

2 Které z následujících souvětí obsahuje vedlejší větu předmětnou?

- A) Vešel zrovna ve chvíli, kdy porada končila.
 B) Až se vrátím z dovolené, čeká mě narozeninová oslava.
 C) Aby ušetřili peníze, pronajali si byt společně s kamarády.
 D) Zatím vůbec netušil, o kterém z témat bude muset přednášet.

Zdůvodnění

- Vedlejší věta (*kdy porada končila*) rozvíjí podstatné jméno *chvíle*, upřesňuje sdělení věty hlavní (v **jaké chvíli** vešel?) → vedlejší věta přívlastková.
- Vedlejší věta (*až se vrátím z dovolené*) rozvíjí přísudek věty hlavní (*čeká*), vyjadřuje časovou okolnost (**kdy** mě **čeká** oslava?) → vedlejší věta příslovečná časová.
- Vedlejší věta (*aby ušetřili peníze*) rozvíjí přísudek věty hlavní (*pronajali*), specifikuje účel pronajmutí bytu (**za jakým účelem si pronajali** byt?) → vedlejší věta příslovečná účelová.
- Vedlejší věta (*o kterém z témat bude muset přednášet*) rozvíjí přísudek věty hlavní (*netušil*), doplňuje sdělení věty hlavní (**koho, co** netušil?) → vedlejší věta předmětná.

3 Přiřadte ke zvýrazněným slovesným tvarům v jednotlivých větách (3.1–3.4) odpovídající mluvnické kategorie (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 3.1 Nikdy **neposlouchali** rady jiných lidí. _____
- 3.2 **Budete sledovat** nový televizní seriál? _____
- 3.3 Na přípravě projektu **byste se podíleli** společně s námi. _____
- 3.4 Všechny vaše připomínky **budou** do smlouvy **zapracovány**. _____
- A) 3. osoba, číslo množné, způsob podmiňovací minulý, rod trpný
 B) 2. osoba, číslo množné, způsob podmiňovací přítomný, rod činný
 C) 3. osoba, číslo množné, způsob oznamovací, čas minulý, rod činný
 D) 2. osoba, číslo množné, způsob oznamovací, čas minulý, rod trpný
 E) 3. osoba, číslo množné, způsob oznamovací, čas budoucí, rod trpný
 F) 2. osoba, číslo množné, způsob oznamovací, čas budoucí, rod činný

Zdůvodnění

3.1 – C)

3.2 – F)

3.3 – B)

3.4 – E)

Žádný ze zvýrazněných slovesných tvarů neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 4–5

TEXT 1

Když se snáší noc na střechy Petěrburgu
padá na mě žal
zatoulaný pes nevzal si ani kůrku
chleba kterou jsem mu dal

Lásku moji kníže Igor si bere
nad sklenkou vodky hraju si s revolverem
havran usedá na střechy Petěrburgu
čert aby to spral

Nad obzorem letí ptáci slepí
v záři červánků
moje duše širošírá stepi
máš na kahánku

Mému žalu na světě není rovno
vy jste tím vinna Naděždo Ivanovno
vy jste tím vinna až mě zítra najdou
s dírou ve spánku

(J. Nohavica, Petěrburg)

TEXT 2

Anafora je opakování stejného slova nebo slovního spojení na začátku po sobě jdoucích veršů.

(R. Ibrahim, Teorie literatury)

2 body

4 Vypište z TEXTU 1 verše, v nichž se vyskytuje *anafora*:

Řešení

vy jste tím vinna Naděždo Ivanovno / vy jste tím vinna až mě zítra najdou

1 bod

5 Který z následujících úseků TEXTU 1 nejlépe vystihuje význam slovního spojení *být smrtelně nemocen* nebo *být v nebezpečí*?

- A) padá na mě žal
- B) čert aby to spral
- C) máš na kahánku
- D) nevzal si ani kůrku

Zdůvodnění

Ustálené slovní spojení *mít na kahánku* má význam *být smrtelně nemocen, být v nebezpečí*. Ostatní posuzované možnosti mají jiný význam: vyjadřují smutek (*padá na mě žal*), zlost či rozhořčení (*čert aby to spral*) nebo v kontextu delšího úseku pohrdání (*pes si ode mě nevzal ani kůrku* = opovrhují mnou).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 6–8

TEXT 1

Preventivní očkování dětí proti některým chorobám spolehlivě chrání většinu populace. Vzácně však očkování může očkované děti vážně poškodit.

V dnešní době média často věnují mimořádnou pozornost jedinému případu dítěte poškozeného očkováním, zatímco o statisícové populaci, kterou očkování bezpečně chrání, se vůbec nezmiňují. Nežádoucím důsledkem jejich manipulativních článků je pak neočkovaná populace.

(F. Koukolík, J. Drtilová, *Vzpouza deprivantů*, upraveno)

TEXT 2

Nástroje propagandy:

Přenos

Přenos užívá obecně přijímanou autoritu (např. známou osobnost) nebo symbol k tomu, aby cíl propagandy přijal, nebo odmítl nějaký postoj. Předkládané symboly však nemají s řešenou problematikou mnoho společného.

Jedna rodina

Tento propagandistický nástroj lidem podsouvá: „Cítíme se tak všichni, koukej se cítit stejně.“ Za tímto účelem se např. pořádají pochody, při nichž bývají lidé stejně označeni (nosí stejné odznaky, mávají stejnými vlajkami aj.) a hromadně skandují.

Palebná příprava

Princip palebné přípravy spočívá v pravidelném zveřejňování obecných článků a zpráv (tzn. bez vztahu ke konkrétní situaci), jejichž úkolem je připravit cíl propagandy na klíčové sdělení. Poté je přijetí propagandistovi informace snazší.

Výjimka z pravidla

Smyslem tohoto nástroje je, aby cíl propagandy získal povědomí, že výjimka z pravidla je pravidlo.

(F. Koukolík, J. Drtilová, *Vzpouza deprivantů*, upraveno)

1 bod

6 Který z následujících nástrojů propagandy se projevil v situaci popsané v druhém odstavci TEXTU 1?

- A) přenos
- B) jedna rodina
- C) palebná příprava
- D) výjimka z pravidla

Zdůvodnění

Uplatnění nástroje propagandy nazývaného *výjimka z pravidla* dokládá pasáž barevně vyznačená v TEXTU 1.

2 body

7 Najděte v TEXTU 1 synonymum ke slovu *ojediněle* a napište ho:

Řešení

vzácně

1 bod

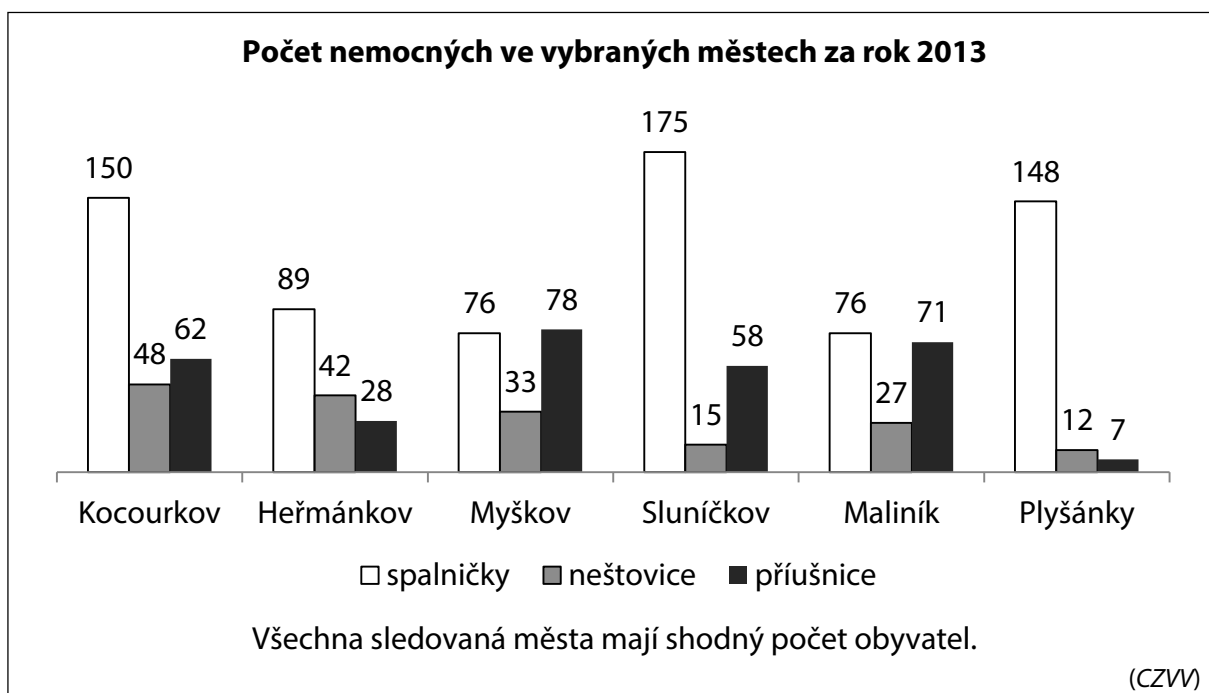
8 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 2 je pravopisná chyba?

- A) nosí stejné odznaky, mávají stejnými vlajkami
- B) poté je přijetí **propagandistovi** informace snazší
- C) smyslem tohoto nástroje je, aby cíl propagandy získal povědomí
- D) princip palebné přípravy spočívá v pravidelném zveřejňování obecných článků

Zdůvodnění

Přídavné jméno přivlastňovací *propagandistův* je v textu rodu ženského (rozdvíjí podstatné jméno *informace*) a je užito v 2. pádě čísla jednotného (*propagandistovy*).

VÝCHOZÍ GRAF K ÚLOZE 9

max. 2 body

9 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je v souladu s informacemi obsaženými ve výchozím grafu (A), či nikoli (N):

	A	N
9.1 Výskyt spalniček v Myškově dosáhl stejné hodnoty jako výskyt příušnic v Maliníku.	☐	☒
9.2 Ze všech sledovaných měst se nejméně případů neštovic vyskytlo ve Sluníčkově.	☐	☒
9.3 V každém ze sledovaných měst se ze všech uvedených nemocí nejvíce rozšířily spalničky.	☐	☒
9.4 Ze všech sledovaných měst byl nejnižší počet nemocných příušnicemi zaznamenán v Plyšánkách.	☒	☐

Zdůvodnění

- 9.1 – nepravdivé tvrzení → v Myškově se vyskytlo 76 případů spalniček, v Maliníku se vyskytlo 71 případů příušnic
- 9.2 – nepravdivé tvrzení → nejméně případů neštovic (12) se vyskytlo v Plyšánkách
- 9.3 – nepravdivé tvrzení → v Myškově bylo více případů příušnic (78) než spalniček (76)
- 9.4 – pravdivé tvrzení → nejméně případů příušnic (7) se vyskytlo v Plyšánkách

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 10–11

Mému blízkému **příteli** se v poslední době dařilo, tedy aspoň **mě** to tak připadalo. Dobył srdce **své** vyvolené a v práci byl povýšen. Pořídil si nový přepychový vůz a koupil pozemek ve vilové čtvrti, kam se poslední dobou stěhují **známý** podnikatelé. Začal se také **soukromně** učit na klavír a docela mu to šlo, i když na Bachovy skladby si ještě netroufal. Byl jsem **přesvědčen**, že má všechno, ale to jsem se opravdu velmi zmýlil.

(CZVV)

max. 4 body

- 10 Napište pravopisně správně slova, která jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou:**

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *přítel* se skloňuje podle vzoru *muž* (*mému muži – mému příteli*).
- Zájmeno *já* je v textu užito ve 3. pádě, správný tvar je tedy *mně*.
- Tvrdé přídavné jméno *známý* se skloňuje podle vzoru *mladý* (*mladí podnikatelé – známí podnikatelé*).
- Příslovce *soukromě* je příbuzné s přídavným jménem *soukromý*.
- Sloveso *přesvědčit* je příbuzné se slovy *svědčit, svědek*, má kořen *-věd-*.

max. 3 body

- 11 Napište slovní druh slova zvýrazněného ve výchozím textu a určete u něj pád, číslo a rod:**

(Odpovězte celými slovy, nepoužívejte zkratky.)

Řešení

slovní druh: *zájmeno*

pád: *druhý* (2.)

číslo: *jednotné*

rod: *ženský*

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 12–16

V době, kdy u nás literaturu i vědu ovládala latina, se mistr Jan Hus pustil do spisování v mateřtině. Že by ho k tomu svedl příklad Tomáše ze Štítného? Těžko říct. Štítný měl na něho určitě velký vliv, ale Hus sám znal rodnou řeč v mluvené i psané podobě dokonale, čímž se lišil od svých současníků. Je ale pravda, že si některé svoje texty nejprve načrtl v latině a pak je překládal do češtiny. Jako většina vzdělanců jeho doby byl totiž i on zaklet do latiny. Časem mu však krása některých českých slovních spojení ***** a tak čeština nad latinou zvítězila.

Velice stál o to, aby Češi strážili svůj národní poklad – český jazyk, každému proto kladl na srdce, aby jeho mluva neskřípala groteskními germanismy. Ty byly totiž tenkrát v kurzu, což můžeme považovat za módní záležitost a současně za projev nekulturnosti. Hus dokonce napsal: „Mrskání by byli hodni Pražané a jiní Čechové, když mluví zpola česky a zpola německy.“

Na šíření češtiny se Jan Hus aktivně podílel. Kromě toho, že hodně českých slov sám vymyslel, nahrazoval ve svých textech a kázáních některá **archaická slova** novějšími a podle něj příhodnějšími výrazy, např. starší slovo *Hospodin* nahradil slovem *Pán*, místo podstatného jména *vrah* používal *nepřítel*. (Slovo *vrah* totiž ve starší češtině, ještě než se Hus narodil, označovalo nepřítele obecně, mělo tedy trochu jiný význam než dnes.)

(www.rozhlas.cz, upraveno)

1 bod

12 Které z následujících slov neobsahuje předponu?

- A) stál
- B) svedl
- C) spojení
- D) spisování

Zdůvodnění

Sloveso *stát* neobsahuje předponu, hláska *s* je součástí kořene (slovo příbuzné je např. *při-stát*). Ostatní posuzovaná slova obsahují předponu *s-*:

- *svést* má v posuzovaném tvaru *svedl* kořen *-ved-*, slovo příbuzné je např. *za-vést*;
- *spojení* má kořen *-poj-*, slovo příbuzné je např. *od-pojit*;
- *spisování* má kořen *-pis-*, slovo příbuzné je např. *do-pis*.

1 bod

13 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) úplně opojila
- B) doslova učarovala
- C) vysloveně ohromila
- D) neskutečně omámila

Zdůvodnění

V první větě souvětí s vynechaným místem se vyskytuje zájmeno *on* ve 3. pádě, které odkazuje k Husovi. Pouze sloveso *učarovat* má vazbu se 3. pádem (*učarovat* komu, čemu? – *učarovat* mu). Slovesa v ostatních posuzovaných možnostech mají vazbu se 4. pádem: *opojit* ho; *ohromit* ho; *omámit* ho.

14 Která z následujících možností odpovídá významu slovního spojení *archaická slova*?

(Posuzované slovní spojení je ve výchozím textu zvýrazněno.)

- A) nářeční slova
- B) zastaralá slova
- C) nově vzniklá slova
- D) citově zabarvená slova

Zdůvodnění

Archaická slova jsou zastaralá slova, která byla nahrazena novějšími slovy, např. *lučba* – chemie; *anžto* – protože.

max. 2 body

15 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je v souladu s informacemi obsaženými ve výchozím textu (A), či nikoli (N):

	A	N
15.1 Stejně jako většina vzdělanců jeho doby překládal i Hus svá česky psaná díla do latiny.	☐	☒
15.2 Tomáš ze Štítného byl Husovým vzorem, kvůli němu se Jan Hus naučil výborně mluvit česky.	☐	☒
15.3 Srovnáme-li předhusovskou češtinu a češtinu dnešní, dojdeme k závěru, že se význam slova <i>vrah</i> posunul.	☒	☐
15.4 Nevzdělaní lidé často komolili německá slova, proto na ně Jan Hus apeloval, aby respektovali gramatická pravidla němčiny.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/neppravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

16 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se neuplatňuje obraznost?

- A) strážili svůj národní poklad
- B) byl totiž i on zaklet do latiny
- C) čímž se lišil od svých současníků
- D) mluva neskřípala groteskními germanismy

Zdůvodnění

- V úseku uvedeném v možnosti A) je obrazně vyjádřena skutečnost, že český jazyk má velkou hodnotu, je pro Čechy *národním pokladem*, který je nutné opatrovat.
- V úseku uvedeném v možnosti B) je obrazně vyjádřena skutečnost, že latina měla v Husově době dominantní postavení, což ovlivnilo i Husa.
- V úseku uvedeném v možnosti C) se obraznost neuplatňuje: skutečnost, že Hus se odlišoval od lidí žijících ve stejné době, je vyjádřena přímo, nikoli obrazně.
- V úseku uvedeném v možnosti D) je obrazně vyjádřena skutečnost, že užívání germanismů (tj. prvků převzatých z němčiny) je pro český jazyk nevhodné, že germanismy češtinu kazí.

17 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) „Okamžitě to ztiš!“ rozkřikl se na něho znovu Franco a zvedal se. Kluk trochu zbledl, ale řekl umíněně: „Ty mi nemáš co poroučet! A vůbec nikdo! Já si můžu pouštět tranzistorák, jak chci.“

B) Momo šla k němu a tiše se vedle něj posadila. Chlapec rádio vypnul. Chvíli nikdo nemluvil.

C) Franco zavolal na chlapce výhruzně: „Nemůžeš tu pitomou škatuli pouštět trochu potichu?“

D) „Má pravdu,“ ozval se starý Beppo, „nemůžeme mu to zakázat. Můžeme ho o to leda požádat.“ Franco se znovu posadil. „Tak ať jde jinam,“ řekl otráveně, „celé odpoledne všechno kazí.“ „Snad má nějaký důvod,“ odpověděl Beppo a podíval se přes maličké brýle bedlivě a mírně na malého chlapce. „Jistě má nějaký důvod...“ Mrňous mlčel. Za chvíli rádio ztišil a díval se jinam.

E) Malý kluk se šklebil a volal ze svého místa: „Ani slovo ti nerozumím. Tranzistorák hraje moc nahlas.“

(M. Ende, *Děvčátko Momo a ukradený čas*, upraveno)

17.1 _____

17.2 _____

17.3 _____

17.4 _____

17.5 _____

Řešení

17.1 – C)

17.2 – E)

17.3 – A)

17.4 – D)

17.5 – B)

C) Franco zavolal na chlapce výhruzně: „Nemůžeš tu pitomou škatuli pouštět trochu potichu?“ **E)** Malý kluk se šklebil a volal ze svého místa: „Ani slovo ti nerozumím. Tranzistorák hraje moc nahlas.“ **A)** „Okamžitě to ztiš!“ rozkřikl se na něho znovu Franco a zvedal se. Kluk trochu zbledl, ale řekl umíněně: „Ty mi nemáš co poroučet! A vůbec nikdo! Já si můžu pouštět tranzistorák, jak chci.“ **D)** „Má pravdu,“ ozval se starý Beppo, „nemůžeme mu to zakázat. Můžeme ho o to leda požádat.“ Franco se znovu posadil. „Tak ať jde jinam,“ řekl otráveně, „celé odpoledne všechno kazí.“ „Snad má nějaký důvod,“ odpověděl Beppo a podíval se přes maličké brýle bedlivě a mírně na malého chlapce. „Jistě má nějaký důvod...“ Mrňous mlčel. Za chvíli rádio ztišil a díval se jinam. **B)** Momo šla k němu a tiše se vedle něj posadila. Chlapec rádio vypnul. Chvíli nikdo nemluvil.

18 Ve kterém z následujících souvětí je správně zapsána interpunkce?

- A) Spisovatel Pavel Šrut má schopnost najít tvory, kteří se dětem líbí, a které v jiných knihách nenajdou.
- B) Zdánlivě jasný případ se komplikuje, a tak se policista Harry Hole ocitá ve smrtelném nebezpečí, které si včas neuvědomí.
- C) Za knihu *Poloviční bratr*, která byla přeložena do češtiny (,) byl autor oceněn prestižní cenou a dostalo se mu zaslouženého uznání.
- D) Čtenář se z knížky *Kde rostou peníze* dozví i to, proč je hloupé, někomu závidět a že v životě existují důležité věci, které se za peníze koupit nedají.

Zdůvodnění

- V souvětí uvedeném v možnosti A) je chyba v interpunkci. Toto souvětí se skládá ze tří vět: 1. VH (*Spisovatel Pavel Šrut má schopnost najít tvory*), 2. VV (*kteří se dětem líbí*), 3. VV (*a které v jiných knihách nenajdou*). Věty vedlejší jsou souřadně spojené, mezi nimi je poměr slučovací, čárkou se proto neoddělují.
- V souvětí uvedeném v možnosti B) je interpunkce zapsána správně. Toto souvětí se skládá ze tří vět: 1. VH (*Zdánlivě jasný případ se komplikuje*), 2. VH (*a tak se policista Harry Hole ocitá ve smrtelném nebezpečí*), 3. VV (*které si včas neuvědomí*). Mezi větami hlavními je poměr důsledkový, jsou proto správně odděleny čárkou, věta vedlejší je od věty hlavní také správně oddělena čárkou.
- V souvětí uvedeném v možnosti C) je chyba v interpunkci. Toto souvětí se skládá ze tří vět: 1. VH je rozdělena do dvou částí (*Za knihu Poloviční bratr – byl autor oceněn prestižní cenou*), mezi ně je vložena 2. VV (*která byla přeložena do češtiny*), souvětí končí 3. VH (*dostalo se mu zaslouženého uznání*). Vložená věta vedlejší musí být z obou stran oddělena čárkami.
- V souvětí uvedeném v možnosti D) je chyba v interpunkci. Toto souvětí se skládá ze čtyř vět: 1. VH (*Čtenář se z knížky Kde rostou peníze dozví i to*), 2. VV (*proč je hloupé někomu závidět*), 3. VV (*a že v životě existují důležité věci*), 4. VV (*které se za peníze koupit nedají*). K užití čárky v 2. VV není žádný důvod, přísudek (*je hloupé*) se od podmětu (*závidět*), resp. podmětové části (*závidět někomu*), neodděluje.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–20

Hvězdy naší Galaxie pracují ve vesmíru se záchrannou sítí, a proto nám žádná nepadne na hlavu.

(R. Gómez de la Serna, *Co vykřikují věci*)

19 Ve které z následujících možností je uvedena základní skladební dvojice?

- A) pracují se sítí
- B) nám nepadne
- C) žádná nepadne
- D) pracují ve vesmíru

Zdůvodnění

ZSD z první věty souvětí: podmět = hvězdy; přísudek = pracují.

ZSD z druhé věty souvětí: podmět = žádná; přísudek = nepadne.

20 Vypište z výchozího textu přívlastek neshodný:

Řešení

Galaxie

max. 3 body

21 Přiřadte k vynechaným místům (*****) v jednotlivých větách (21.1–21.3) výraz (A–E), který se v daném spojení běžně užívá:

(Každý výraz z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dva výrazy zbudou a nebudou použity.)

21.1 Lupič ***** na jižní Moravě přepadl další banku. _____

21.2 Na obrázku je ***** dům s malou předzahrádkou. _____

21.3 ***** termín zkoušek lze najít na webových stránkách školy. _____

- A) řádný
- B) řadicí
- C) řádící
- D) řadový
- E) řadový

Zdůvodnění

21.1 – C)

21.2 – E)

21.3 – A)

Na žádné z vynechaných míst nepatří ani možnost B), ani možnost D).

1 bod

22 Která z následujících vět neobsahuje chybně užitou koncovku?

- A) Několik let se léčil kvůli problémům s oběma **kolenama**.
- B) V rohu místnosti byl stůl se **čtyřma zlomenýma nohama**.
- C) Kapesní hodinky ukazovaly čas **miniaturníma ručičkama**.
- D) Potutelně na mě mrkal svýma krásnýma modrýma očima.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *koleno* má v 7. pádě množného čísla tvar *koleny*.
- Tzv. duálové tvary, např. *nohama*, *rukama*, se používají pouze v případě, že označují části těla. Protože se v možnostech B) a C) nepíše o částech těla, ale o částech věcí (stůl, hodinky), správné jsou pouze tvary *čtyřmi zlomenými nohami* a *miniaturními ručičkami*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 23–26

Jmenuji se Marie Kostková z Kostky. Kostka je naše rodové sídlo. Pětkrát jsme o ni přišli a pětkrát jsme ji dostali zpátky. Nejdřív jsem z toho měla radost, ale ta mě brzy přešla. Musím přiznat, že Kostka potřebuje pevnou ruku.

Kastelán Josef pořád chodí v tom samém županu, který používá zároveň jako ručník, kapesník a prostěradlo. V seznamu, podle kterého mu nakupuji, se ještě neobjevila zubní pasta.

Po téměř třech měsících jsem také nepřišla na to, co takový kastelán kromě čtení novin a nadávání na turismus vlastně dělá. Pozoruhodný je i jeho názor, že je zbytečné cokoli opravovat, protože se to stejně zase pokazí. Relativně dobrý stav našeho hradu Kostka je tedy důkazem fortelné práce mnoha předchozích generací, nikoli jeho „celoživotní péče“, jak se snaží namluvit okolí.

V bytě našeho zahradníka pana Spocka jsem ještě (naštěstí) nebyla, ale při jeho hygienických zvyklostech a páchnoucím oblečení mě udivuje, že mu vypadávají jenom vlasy. Pokud zrovna neumírá, tvrdí, že se stará o rostliny ve skleníku. Přestože jsem v péči o zeleň úplný laik, pochybuji, že rostliny ho prosí, aby jim denně hrál několik hodin na klavír.

Matka sice nepáchne a sprchuje se několikrát denně, ale jinak také nedělá nic. Jistě, vzorná hospodyňka nebyla ani ve Státech, ale od příjezdu na Kostku ještě ani jednou neumyla nádobí, o vaření ani nemluvě (což je vlastně nakonec dobře).

Z knihovny se celé dny ozývají otcovy zoufalé výkřiky, pouze občas přerušené škrabáním drápů po parketách. Pokud by si někdo chtěl udělat obrázek aristokrata na konci dvacátého století a jako vzorový příklad by vzal mého otce, musel by konstatovat, že šlechtic tráví většinu času tím, že učí psy aportovat papuče a prožívá permanentní úzkost z exekuce.

(E. Boček, *Poslední aristokratka*, upraveno)

max. 2 body

23 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je v souladu s informacemi obsaženými ve výchozím textu (A), či nikoli (N):

	A	N
23.1 Pan Spock překonává své nemoci zájmem o klasické metody pěstování skleníkových rostlin.	☐	☒
23.2 Na sklonku druhého tisíciletí všichni šlechtici zchudli a svůj volný čas trávili výcvikem psů.	☐	☒
23.3 Zaměstnanci hradu Kostka se při práci řídí pevným řádem, který byl nastolen příchodem rodiny Kostkovy na hrad.	☐	☒
23.4 Marie Kostková oceňuje matčino kuchařské umění, proto je jí líto, že po příjezdu na Kostku nemá už matka na vaření čas.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/npravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

2 body

24 Napište, kolik postav vystupuje ve výchozím textu:

Řešení a zdůvodnění

pět/5

V textu vystupují tyto postavy: vypravěčka Marie Kostková, matka a otec Marie Kostkové, kastelán Josef, zahradník Spock.

1 bod

25 Kterým z následujících slov lze nahradit slovo *permanentní* tak, aby význam výchozího textu zůstal zachován?

(Posuzované slovo je ve výchozím textu zvýrazněno.)

- A) skrytou
- B) svíravou
- C) nepřetržitou
- D) nesnesitelnou

Zdůvodnění

Slovo *permanentní* má význam *stálý, nepřetržitý*. Pokud slovo *permanentní* nahradíme slovem *nepřetržitý*, význam textu zůstane zachován – *prožívá nepřetržitou úzkost z exekuce*.

1 bod

26 Které z následujících tvrzení nejlépe vystihuje výchozí text?

- A) Text humorným způsobem zprostředkovává život na hradě Kostka, protože chce čtenáře především pobavit.
- B) Text podává svědectví o dějinách hradu Kostka, protože chce čtenáře především poučit o historických reáliích.
- C) Text podrobně analyzuje duševní život postav, protože chce čtenáři především ukázat záporné stránky života novodobých šlechticů.
- D) Text věcně vysvětluje rozdíly mezi šlechtou a poddanými, protože chce čtenářům především přiblížit vztahy mezi těmito společenskými vrstvami.

Zdůvodnění

Výchozí text má především funkci estetickou, jazykové prostředky užitě v textu jsou příznačné pro umělecký styl. Vypravěčka Marie Kostková s nadsázkou a humorem popisuje život na hradě Kostka.

max. 2 body

27 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), či nikoli (N):

	A	N
27.1 Tetiččin manžel trpěl nedoslýchavostí a po úrazu, který utrpěl loni, chodil už jenom o holích.	☒	☐
27.2 Pomoz mi udělat takovou drobenku, jakou máš rád, potřebuji posypat tvarohový koláč se švestkami.	☒	☐
27.3 Zástupy fanoušků z Ústí nad Labem se shlukly u vchodu do kina, na premiéru totiž přicházeli slavní filmoví herci.	☒	☐
27.4 Při svém desetidenním pobytu v Americe, kterým ho rodiče odměnili za dobré vysvědčení, navštívil také nejvýznamnější kanadská města.	☒	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 28

Zapomínání se nemusí rovnat stáří v případě, že mozek budete denně pořádně procvičovat. Lidé vedení ke čtení knih lépe zapojují svou fantazii, což pomáhá jejich mozek udržovat v kondici. Ještě účinnější trénink šedých buněk je přeřikávání textů nahlas!

(Překvapení, 1. 11. 2010, upraveno)

1 bod

28 Které z následujících slov není ve výchozím textu podstatným jménem?

- A) čtení
- B) vedení
- C) přeřikávání
- D) zapomínání

Zdůvodnění

Slovo *vedení* je ve výchozím textu přídavným jménem, konkrétně jde o tvar 1. pádu čísla množného rodu mužského životného (*mladí lidé – vedení lidé*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Z rozhovoru s Arnoštem Lustigem

Redaktor: Kdy jste byl za války nejbliž smrti?

Arnošt Lustig:*****

(www.kinobox.cz, upraveno)

1 bod

29 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu, a je tedy odpovědí na otázku redaktora?

- A) V Osvětimi jsme už byli ve zvláštní karanténě připraveni, že nás zaplynou, už nás ani netetovali.
- B) Přišel soudruh z ústředního výboru a zeptal se nás, kdo souhlasí s popravou velezrádkyně Milady Horákové.
- C) Přestali jsme se modlit, když jsme v koncentráku viděli esesáky, jak v osmimetrových jámách spalují tělíčka batolat.
- D) V lágru jsme zaslechli pověst o tom, jak krásná polská židovka odsouzená k smrti vytrhla oficirovi pistoli, zastřelila ho a navíc postřelila jeho adjutanta.

Zdůvodnění

Arnošt Lustig říká, že už byli v Osvětimi připraveni na zaplynování. Osvětim byla během 2. světové války německý vyhlazovací tábor, zaplynováním je míněn způsob usmrcování lidí v plynových komorách.

30 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Zůstal stát oněmělý hrůzou.
- B) Film se promítal v zatemněné místnosti.
- C) Po setmění nemají malé děti vůbec chodit ven.
- D) Nemluvil se mnou kvůli malému **nedorozumnění**.

Zdůvodnění

Podstatné jméno *nedorozumění* je příbuzné se slovesem *dorozumět se* (on se *dorozumí*), obě tato slova jsou příbuzná s podstatným jménem *rozum*.